

Enerji alanında yaşanan satın alma işlemleri 2006'da rekor düzeye çıktı...

ENERJİDE TEKELLEŞME DÖNEMİ

Kahraman Yapıcı

Enerji sektöründe yaşanan birleşme ve hisse alımları 2006'da rekor düzeye ulaştı. Avrupa Birliği ülkelerinde perakende elektrik piyasasının 2007 Temmuz ayında tamamen serbestleşmesi öncesinde, şirket satın almaları rekor seviyelerde gerçekleşti. Yatırım şirketlerinin de enerji sektörüne ilgisinin 2006 yılında arttığı belirtildi. Enerji sektöründe yaşanan şirket birleşmesi ve hisse alımlarının geldiği seviye tekelleşme kaygılarını artırırken, 2006 yılında Avrupa ülkelerinde ve ABD'de düzenleyici kuruluşların ve politikacıların enerji politikaları belirleme konusunda daha aktif rol oynamaya başladığına dikkat çekildi.

Elektrik ve gaz sektöründe gerçekleşen birleşme ve satın alma işlemlerinin analiz edildiği Pricewaterhouse-

Coopers (PwC) araştırma şirketinin hazırladığı Power Deals 2006 (Enerji Anlaşmaları 2006) Raporu'na göre, geçtiğimiz yıl sektördeki birleşme ve satın almaların değeri bütün rekorları altüst etti. Sektörde 2005'te rekor kırarak 196 milyar dolara ulaşan birleşme ve satın alma işlemlerinin toplam değeri 2006'da 298.8 milyar dolara ulaştı.

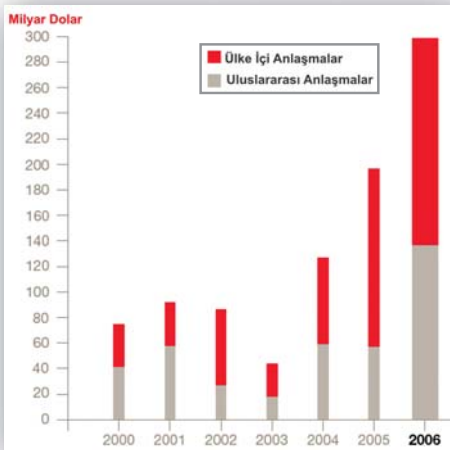
Raporda elektrik ve gaz şirketlerinin birleşmesiyle ilgili parasal değerlerin yıl bazında gelişimine de yer veriliyor. Buna göre, dünya genelinde elektrik ve gaz piyasasında yaşanan birleşme ve hisse satın alma değeri, 2000 yılında yaklaşık 70 milyar dolar olarak gerçekleşirken, 2001 yılında yaklaşık 90 milyar dolar, 2002 yılında 84 milyar dolar, 2003 yılında yaklaşık 40 milyar dolar olarak gerçekleşti. Elektrik ve gaz piyasasındaki birleşme ve satın alma değerleri 2004 yılında ani bir yükselişle 130 milyar dolara, 2005 yılında ise 200 milyar dolar seviyelerine çıktı. 2000 yılında yaklaşık 70 milyar dolar olarak gerçekleşen birleşme değerleri 2006 yılında 4 kattan fazla büyüyerek, 298.8 milyar dolara ulaştı.

Raporda, 2005 yılında söz konusu hisse alımlarının 56 milyar dolarlık kısmının uluslararası olduğu kaydedilirken, 140 milyar dolarlık bölümün ise ülke içinde gerçekleştiği belirtildi. 2006 yılında ise ülke içi hisse alımla-

rı artarak, 162 milyar 8 milyon dolar seviyelerine çıkarken, oransal olarak gerileyen uluslararası hisse alımları 136 milyar dolar oldu.

Elektrik sektöründe Avrupa'da gerçekleştirilen birleşme ve satın alma işlemlerinin 2006 yılında rekor kırma-ya devam ettiği ifade edilen raporda, Avrupa'da birleşme ve satın alma tekliflerinin yüzde 64'ünün yine Avrupalı şirketlerden geldiği kaydedildi. Avrupa'da birleşme ve satın alma işlemlerinde teklif verenlerin sayısı bir önceki yıla göre yüzde 25 artışla rekor düzeye ulaşırken, elektrik sektöründeki işlemlerin değeri yüzde 56 artış gösterdi. Şirket satın almaları kapsamında Asya Pasifik Bölgesi de dikkat çekiyor. Asya Pasifik Bölgesi'nde ise elektrik sektöründe gerçekleştirilen işlem sayısı yüzde 26 artarken, toplam işlem değeri yüzde 141'lik yükselişle 34.2 milyar dolara ulaştı. 2006 yılında bu bölgede gerçekleşen birleşmelerden kaynaklı toplam işlem değeri 43.6 milyar dolar olarak gerçekleşti.

2006 yılında gaz ve elektrik sektöründe hisse satışı yapılan şirketlerin yüzde 58'i Avrupa, yüzde 24'ü Kuzey Amerika, yüzde 15'i Asya Pasifik ve yüzde 3'ü Güney Amerika bölgelerinde, bu hisseleri satın alan şirketlerin ise yüzde 64'ü Avrupa, yüzde 18'i Kuzey Amerika, yüzde 16'sı Asya Pasifik ve yüzde 2'si Güney Amerika bölgelerinde yer aldı.

Satın Almada Avrupalı Şirketler Önde

Rapora göre, 2006 yılındaki elektrik ve gaz piyasalarında en büyük birleşme, Alman E.ON AG'nin, İspanya'da faaliyet gösteren Endesa SA adlı şirketi 66 milyar 121 milyon dolara satın alması ile gerçekleşti. İkinci büyük satın alma ise Fransa'da yaşandı. Fransız Suez SA şirketi yine Fransa'da faaliyet gösteren Gaz De France'yi 43 milyar 66 milyon dolara satın aldı. Listenin üçüncü sırasını ise İngiltere'de faaliyet gösteren Scottish Power plc adlı şirketi 22 milyar 955 milyon dolara satın alan Iberdrola SA adlı İspanyol şirket aldı. Listenin ilk üç sırasında yer alan şirketlerin Avrupa'da yer alması dikkat çekti. ABD'de faaliyet gösteren GS Capital Partners LP, AIG Global Asset, Management Holdings Corp, Carlyle Group Inc, Riverstone Holdings adlı şirketlerin oluşturduğu konsorsiyum, yine ABD'de yer alan Kinder Morgan adlı şirketi 21 milyar 588 milyar dolar karşılığında satın alma işlemiyle listenin dördüncü sırasında yer aldı. KeySpan Corp adlı ABD şirketini 12 milyar 421 milyon dolara satın alan İngiliz National Grid Plc şirketi ise listenin beşinci sırasına yerleşti.

Kendi ülkelerinde gerçekleştirdikleri birleşmelerle, sıralamada altıncılığı İspanya'dan Accional SA, yedinciliği Avustralya'dan Alinta Ltd, sekizinciliği Malezyalı MMC Corp DHD, dokuzunculuğu Çin'den China Life Insurance (Group) Co, onunculuğu da Avusturalya'dan Existing Shareholders aldı.

2005'te 20 milyar doları aşan teklif sayısı 2 ile sınırlı kalırken, 2006'da bu düzeyi aşan 4 anlaşma gerçekleşti. Bu anlaşmalardan E.ON'un Endesa için teklifi ve Suez'in Gaz de France ile birleşme girişimi, 66 ve 43 milyar dolarlık işlem değerleri ile bugüne kadar yapılan en yüksek işlemler olarak tarihe geçti.

ABD'de Birleşmeler Hız Kestti

Şirket satın almalarında Kuzey Amerika'da önceki yıla oranla teklif değerleri yüzde 15 yükselmesine rağmen, işlem sayısı ve miktarlarında düşüş olduğu kaydedildi. 2006 yılında ABD'de elektrik sektöründe meydana gelen şirket satın alma değerleri yüzde 64 düşerek, 20.7 milyar dolar olarak gerçekleşti. Raporda, şu saptama yapıldı:

"Kinder Morgan'm bir grup yatırım şirketi tarafından satın alınması ve İngiliz National Grid'in KaySpan'ı satın alma işlemleri olmasaydı Kuzey Amerika'da toplam işlem değeri 2005'e göre yüzde 40 düşmüş olacaktı. Ancak bu yükselme ABD pazarının dışında kalan oyuncuların gerçekleştirdiği iki büyük anlaşmanın sonucunda gerçekleşebildi."

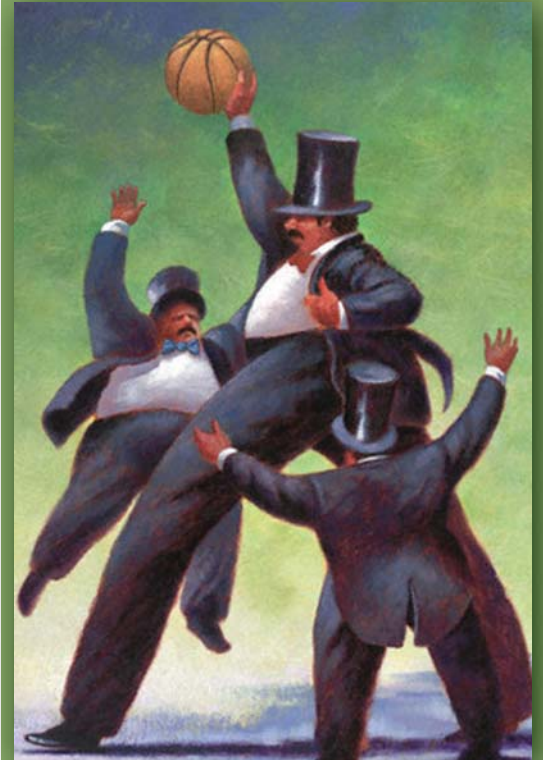
Elektrik-gaz sektöründe ABD'li oyuncuların gerçekleştirdiği birleşme ve satın alma işlemlerinde düşüş yaşandığı bir dönemde küresel düzeyde yaşanan artışın çok daha çarpıcı hale geldiği belirtildi. Geçtiğimiz yıl Avrupalı şirketler 190.6 milyar dolarlık işleme imza atarken, Kuzey Amerikalı rakiplerinin gerçekleştirdiği birleşme ve satın alma işlemlerinin değeri 54.5 milyar dolarla sınırlı kaldı.

Avrupa'da Enerji Milliyetçiliği

ABD elektrik ve gaz piyasasında birleşme ve bütünleşmelerde yaşanan düşüşün nedeni, raporda "ara seçimler sürecinde şirketlerin, bazı düzenleyici kurumların katı yaklaşımları ile karşı karşıya kalması ve Kamu Enerji Kuruluşları Kanunu'nun yürürlükten kaldırılması" gerekçeleriyle açıklandı.

Raporda hem ABD'de, hem de Avrupa'da düzenleyici kuruluşların ve politikacıların enerji politikaları belirlemede daha aktif rol oynadığı

AB'de bu yılın temmuz ayında gerçekleştirilmesi planlanan perakende elektrik piyasasında tam serbestleşme öncesinde şirket birleşmeleri rekor düzeye çıktı. Ancak AB'nin "bölgesel süper güçte enerji şirketleri" isteği karşısında ülkelerin de "enerji milliyetçiliği" yükseliyor.

tespiti yapılırken, enerji alanında bazı birleşme ve satın alma işlemlerinin politikacılar ve düzenleyici kuruluşlar tarafından engellendiğinin altı çizildi.

Raporda, AB ülkelerinde enerji alanında yaşanan şirket evliliklerinin, perakende elektrik piyasasının tamamen serbestleşeceği Temmuz 2007 tarihinden önce büyük ivme kazanmasına dikkat çekildi.

AB'de serbest piyasada ortaya çıkan tekelleşme eğilimlerine liberal bakış açısıyla sürdürülen arayış karşısında enerji güvenliği baskısının yer aldığına dikkat çekilen raporda, AB'nin gaz güvenliği de dahil olmak üzere enerji alanında tedarik güvenliğini sağlamak için "süper bölgesel enerji şirketleri" istediği anlatıldı. Bu kapsamda AB düzeyinde enerji alanındaki birleşme ve anlaşmalara sıcak bakan anlayışın, ülkeler bazında "enerji milliyetçiliği" ile karşı karşıya kaldığı kaydedildi. Raporda, "ulusal şampiyonlar" olarak tanımlanan ülkeler bazındaki büyük enerji şirketlerinin hepsinin "süper bölgesel enerji şirketlerine"

dönüşmeyeceğine dikkat çekilerek, bu nedenle AB'de 8'den daha az olmayan ülkede hükümetlerin, elektrik düzenleme kararlarını onaylama, uygulama ve reddetme noktasında bazı güçleri elinde tuttuğu kaydedildi.

Tekelleşme Önlenemeyecek

Raporu yorumlayan PwC'ın Küresel Elektrik ve Gaz Sektörü Lideri Manfred Wiegand, 2006 yılında rekor sayılabilecek birleşme ve satın alma işlemlerine tanık olunmasına rağmen, düzenleyici kuruluşların ve kamu yöneticilerinin altyapı sektöründe birleşme ve satın alma işlemlerine engel olmaya çalıştığını kaydetti. Wiegand değerlendirmesini şöyle sürdürdü:

"ABD'de yaşanan düşüş iki büyük işlemin iptali ve devlet düzeyindeki düzenleyici komisyonların bazı kararlarının sonucu olarak ortaya çıktı. Avrupa'da ise, enerji-altyapı sektöründe perakende pazarın serbestleşmesinde öne geçmek için bölgesel düzeyde süper güç olma hedefindeki şirketlerin yarışı hız-

lanmış durumda. Avrupa Birliği Komisyonu'nun pazarda yüksek olduğunu düşündüğü yoğunlaşmayı hafifletme çabası da yarışı durdurmuyacak; tersine oyunun kuralları değiştiği için yeni bir yöne taşıyacaktır."

Türkiye Enerjide Yüksek Fatura Ödemeyi Sürdürecektir

PwC Türkiye Enerji Sektörü Hizmetleri Lideri Faruk Sabuncu rapora ilişkin açıklamasında, Türkiye'nin durumunu da değerlendirdi. Sabuncu, Dünya'da yaşanan şirket satın almalarının yoğunlaşmasının Türkiye'yi önemli ölçüde etkileyeceğini söylerken, Türkiye'nin yüksek enerji faturası ödemeye devam edeceğini vurguladı. Sabuncu, seçim süreci ve ertelenen dağıtım özelleştirmeleri nedeniyle sektörde önemli miktarda yabancı sermaye girişinin beklenmesi gerektiğini dile getirdi. Sabuncu, enerji yatırım fonları ve özel sermaye fonlarının Türkiye'de yapılması planlanan elektrik dağıtım ihalelerine katılabileceklerini kaydetti. ■

